

Universitätsbibliothek Wuppertal

Orationvm Marci Tvl. Ciceronis

Accesserunt breues animaduersiones ex doctissimorum hominum
commentariis, quibus ita loci permulti explicantur, vt vulgo receptæ
lectionis vbique ratio habeatur

Cicero, Marcus Tullius

Lvgdvni, 1586

Oratio XLI: Pro Q. Ligario ad C. Caesarem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-343](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-343)

Marcello a te huic ordini, populoq; Rom. & reipubl. red-
dito, præcipue id a me fieri debere intelligo. nam Latari
omnes, non ut de unius solum, sed ut de communi omnium
salute, sentio. quod autē summa benevolentia est, quæ me a
P. B. erga illum omnibus semper nota fuit, ut uix C. Marcello
optimo, & amantissimo fratri, præter eum quidem cederē
nemini: cum id sollicitudine, cura, labore tam diu præstite-
rim, quamdiu est de illius salute dubitatum: certe hoc tem-
pore magna curis, molestijs, doloribus liberatus præstare
debeo. Itaq; C. Cesar, sic tibi gratias ago, ut omnibus me re-
bus a te non conseruato solum, sed etiam ornato, tamen ad
tua innumerabilia in me unum merita, quod fieri iā posse
nō arbitrabar, maximus hoc tuo facto cumulus accesserit.

P. 137. PRO Q. LIGARIO
AD C. CAESAREM.

ORATIO XLI.

NON VVM crimen, C. Cesar, & ante hūc diem
inauditum propinquus meus ad te Q. Tu-
bero detulit, Q. Ligarium in Africa fuisse:
idque C. Pansa præstanti uir ingenio, fretus
fortasse ea familiaritate, quæ est ei tecum, ausus est con-
ferri. Itaque, quo me ueritatem, nescio: paratus enim ueritate
ram

ram, cum tu id neque per te scires, neque audire aliunde potuisses, ut ignoratione tua ad hominis miseri salutem abuterer. Sed, quoniam diligentia inimici inuestigatum est, quod latebat, confitendum est, ut opinor: praesertim cum meus necessarius C. Pansa fecerit, ut id iam integrum non esset: ommissaq; controversia omnis oratio ad miseri ordiam tuam conferenda est, qua plurimi sunt conseruati, cum a te non solum liberationem culpa, sed errati ueniam impetrauissent. Habes igitur, Tubero, quod est accusatori maxime optandum, confitentem reum, sed tamen ita confitentem, se in ea parte fuisse, qua te Tubero, qua uirum omni laude dignum, patrem tuum. Itaq; prius de uestro delicto confiteamini necesse est, quam Ligarij ullam culpam reprehendatis. Q. igitur Ligarius, cum esset adhuc nulla belli suspicio, legatus in Africam cum consule C. Confidio profectus est: qua in legatione & ciuibus, & socijs ita se probauit, ut decedens Confidius prouincia satisfacere hominibus non posset, si quemquam alium prouincia praefecisset. Itaque Q. Ligarius, cum diu recusans nihil profecisset, prouinciam accepit inuitus: cui sic praefuit in pace, ut & ciuibus, & socijs gratissima esset eius integritas, & P. B. fides. Bellum subito exarsit: quod qui erant in Africa, ante audierunt geri, quam parari: quo audito, partim cupiditate inconsiderata, partim caeco quodam timore, primo salutis* causa, post etiam studij sui, quarebant aliquem ducem. tum Ligarius domum spectans, & ad suos redire cupiens, nullo se implicari negotio passus est. Interim, P. Aethius Varus, qui praetor Africam obtinuerat, Uticam uenit, ad eum statim concursus est, atque ille non mediocri cupiditate arripuit imperium: si illud imperium esse potuit, quod ad priuatum, clamore multitudinis imperitae, nul-

lo publico consilio deferebatur. Itaq; Ligarius, qui omne tale negotium cuperet effugere, paulum aduentu Vari conuenit. Adhuc, C. Cæsar, Q. Ligarius omni culpa uacat: domo est egressus non modo nullum ad bellum, sed ne ad minima quidē suspicionem belli: legatus in pace profectus, in provincia pacatissima ita se gessit, ut ei pacem esse expediret. Profectio certe animum tuum nō debet offendere, num igitur remansio: multo minus. nam profectio uoluntatem habuit non turpem; remansio etiam necessitatem honestā. Ergo hæc duo tempora carent crimine: unum, cum est legatus profectus; alterum, cum efflagitatus à provincia, prepositus Africa est. tertium est tempus, quod post aduentum Vari in Africa restitit. Quod si est criminofum, necessitatis crimen est, non uoluntatis. An ille, si potuisset illic ullo modo euadere, Vtica potius, quam Romæ; cum P. Attio, quam cum concordissimis fratribus; cum alienis esse, quam cum suis maluisset? cum ipsa legatio plena desiderij, ac sollicitudinis fuisset propter incredibilem quendam fratrum amorem? hic a quo animi esse potuit, belli dissidio distractus à fratribus? Nullum igitur habes, Cæsar adhuc in Q. Ligario signum alienæ à te uoluntatis, cuius ego causam, animaduerte, quaeso, qua fide defendam, cum prodo meam. O clementiam admirabilem, atque omni laude, prædicatione, litteris, monumentisq; decorandam! M. Cicero apud te defendit alium in ea uoluntate non fuisse, in qua se ipsum confitetur fuisse; nec tuas tacitas cogitationes extimescit; nec quid tibi de alio audienti, de seipso occurrat, reformidat. Vide, quam non reformidem: uide quanta lux liberalitatis, & sapientiæ tuæ mihi, apud te dicenti oboriatur: quantum potero uoce contendam, ut hoc populus Ro. exaudiat. Suscepto bello, Cæsar, gesto etiam ex

magna parte, nulla vi coactus, iudicio meo, ac uoluntate ad
 ea arma profectus sum, quæ erant sumpta contra te. apud
 quem igitur hoc dico? nempe ad eum, qui, cum hoc sciret,
 tamen me, antequam uidit, reip. reddidit: qui ad me ex Aegypto
 litteras misit, ut essem idem, qui fuisset: qui, cum ipse
 imperator in toto imperio populi Romani unus esset,
 esse me alterum passus est: à quo, hoc ipso C. Pansa mihi
 nuntium perferente, concessos fasces laureatos tenui, quoad
 tenēdos putari: qui mihi tum deniq; se salutem putauit
 reddere, si eam nullis spoliata ornamentis redderet. Vide,
 quaeso, Tubero, ut qui de meo facto non dubitem dicere,
 de Ligarij non audeam confiteri. Atque hæc propterea de
 me dixi, ut mihi Tubero, cum de se eadem dicerem, igno-
 sceret, cuius ego industria, gloriaque faueo, uel propter
 propinquam cognationem, uel quod eius ingenio, studiisque
 delector, uel quod laudem adolescentis propinqui existimo
 etiam ad meum aliquem fructū redūdare. Sed hoc quæro. P. R.
 quis putet fuisse crimē, esse in Africa Ligarium? nempe is,
 qui & ipse in eadem Africa esse uoluit, & prohibitum se a
 Ligario queritur, & certe contra ipsum Casarem est con-
 gressus armatus. Quid enim, Tubero, tuus ille districtus
 in acie Pharsalica gladius agebat? cuius latus ille mucro
 petebat? qui sensus erat armorum tuorum? quæ tua mens?
 oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas?
 Nimis urgeo: commoueri uidetur adolescens: ad me reuer-
 tar, iisdem in armis sui, quid autem aliud egimus, Tubero,
 nisi ut, quod hic potest, nos possemus? Quorum igitur im-
 punitas, Casar, tuæ clementiæ laus est, eorum ipsorum ad
 crudelitatem te acuet oratio? Atq; in hac causa nonnihil
 equidē, Tubero, etiā tuam, sed multo magis patris tui pru-
 dentiam desidero: quod homo cū ingenio, tum etiā doctrina
 excel

excellens genus hoc causa, quod esset, non uiderit. nã si u-
 disse, quouis profecto, quam isto modo à te agi maluisset.
 arguis fatentem; non est satis: accusas eum, qui causam ha-
 bet, aut, ut ego dico, meliorem quam tu: aut, ut tu uis, pa-
 rem. Hæc non modo mirabilia sunt, sed prodigijs similia,
 quæ dicam. Non habet eam uim ista accusatio, ut Q. Li-
 garius condemnetur, sed ut necetur. hoc egit ciuis Roma-
 nus ante te nemo. *externi isti mores usq; ad sanguinẽ in-
 citare solẽt odium aut lenium Græcorum: aut immanium
 barbarorum. Nam quid aliud agis? ut Romæ ne sit: ut do-
 mo careat? ne cum optimis fratribus, ne cū hoc T. Brocho
 auunculo suo, ne cū eius filio consobrino suo, ne nobiscum
 uiuat? ne sit in patria? * num est? num potest magis carere
 his omnibus, quam caret? Italia prohibetur, exsulat. Non tu
 ergo hunc patria priuare, qua caret, sed uita uis. At istud
 P. 139. ne apud eum quidem dictatorem, qui omnes, quos oderat,
 morte multabat, quisquam egit isto modo. ipse iubebat oc-
 cidere, nullo postulante: præmijs etiam inuitabat. quæ tamen
 crudelitas ab hoc eodem aliquot annis post, quem tu nunc
 crudelem esse uis, uindicata est. Ego uero istud non postu-
 lo, inquires. ita mehercule existimo, Tubero. noui enim te,
 noui patrem tuum, noui domum, nomenq; uestrum: studia
 denique generis, ac familia uestræ, uirtutis, humanitatis,
 doctrine, plurimarum artium, atq; optimarum nota sunt
 mihi omnia. itaq; certo scio, uos non petere sanguinem: sed
 parum attenditis. res enim eo spectat, ut ea pœna, in qua
 adhuc Q. Ligarius sit, non uideamini esse contenti. quæ
 est igitur alia, præter mortem? si enim in exilio est, sicuti
 est, quid amplius postulatis? an, ne ignoscatur? hoc uero
 multo acerbius, multoque est grauius. quod nos domi pe-
 titimus precibus, & lacrymis prostrati ad pedes, non tam
 no

nostra caussa fideles, quam huius humanitati: id ne impetremus pugnabis? & in nostrum fletum irrumpes? & nos iacetes ad pedes suppliciu voce prohibebis? Si, cum hoc domi faceremus, quod & fecimus, & ut spero, non frustra fecimus, tu repente irrupisses, & clamare capisses, C. Caesar, caue credas, caue ignoscas, caue te fratru, profratris salute obsecrantium, misereat: nonne omnem humanitatem exuisses? quanto hoc durius, quod nos domi petimus, id a te in foro oppugnari? & in tali miseria multorum per fugium misericordiam tollere? Dicam plane, C. Caesar, quod se tuo, si in hac tanta tua fortuna lenitas tanta non esset, quam a te per te, per te, inquam, obtines (intelligo quid loquar) acerbissimo luctu redderet ista victoria: quam multi enim essent de uictoribus, qui te crudelem esse uelient, cum etiam de uictis reperiantur quam multi, qui, cum a te nemini ignosci uellent impedirent clementiam tuam, cum etiam i, quibus ipse ignouisti, nolint te in alios esse misericordem? Quod si probare Caesari possemus, in Africa Ligarium omnino non fuisse: si honesto, & misericordiam mendacio, salutis ciuis calamitosis consultum esse uellemus: tamen hominis non esset, in tanto discrimine, & periculo ciuis refellere, & coarguere nostrum mendacium: & si esset alicuius, eius certe non esset, qui in eadem caussa, & fortuna fuisset. Sed tamen aliud est, errare Caesarem nolle, aliud nolle misereri. tum diceres, Caue Caesar credas: fuit in Africa Ligarius: tulit arma contra te. nunc quid dicis? Caue ignoscas. Haec nec hominis, nec ad hominem uox est: qua qui apud te, C. Caesar, utetur, suam citius abijciet humanitatem, quam extorquebit tuam. Ac primus aditus, & postulatio Tiberonis haec, ut opinor, fuit, uelle se de Q. Ligarij scelere dicere. non dubito, quin admiratus sis, uel quod de nullo alio quisquam, uel quod is,

qui

P. B.

qui in eadem causa fuisset, vel quidnam noui facinoris afferret. Scelus tu illud uocas Tubero? cur isto enim nomine illa adhuc causa caruit: alij errorem appellant, alij timorem: qui durius, spem, cupiditatem, odium, pertinaciam: qui grauissime, temeritatem: scelus, praeter te, adhuc nemo. Ac mihi quidem, si proprium, & uerum nomen nostri mali queratur, fatalis quaedam calamitas incidisse uidetur, & improvidas hominum mentes occupauisse: ut nemo mirari debeat humana consilia diuina necessitate esse superata. Liceat esse miseros, quaquam, hoc uictore, esse non possumus. sed non loquor de nobis: de illis loquor, qui occiderunt: fuerint cupidi, fuerint irati, fuerint pertinaces: sceleris uero

P. 140. crimine, furoris, parricidij liceat Cn. Pompeio mortuo, liceat multis alijs carere. Quando hoc quisquam ex te, Caesar, audiuit, aut tua quid aliud arma uoluerunt, nisi a te contumeliam propulsare? quid egit tuus ille uinctus exercitus, nisi ut suum ius tueretur, & dignitatem tuam? quid tu, cum pacem esse cupiebas, id ne agebas, ut tibi cum sceleratis, an ut cum bonis ciuibus conueniret? Mihi uero, Caesar, tua in me maxima merita, tanta certe non uiderentur, si me ut sceleratum a te conseruatum putarem. Quomodo autem tu de rep. bene meritus esses, si tot sceleratos incolumi dignitate esse uoluisses? Successionem tu illam existimauisti, Caesar, initio, non bellum: non hostile odium, sed ciuile dissidium: utrisque cupientibus rempub. saluam, sed partim consilijs, partim studijs a communi utilitate aberrantibus. Principum dignitas erat pene par, non par fortasse eorum, qui sequebatur: causa tum dubia, quod erat aliquid in utraque parte, quod probari posset: nunc melior certe ea indicanda est, quam etiam dii adiuuerint. cognita uero clementia tua, quis non eam uictoria probet, in qua occide-

rit

rit nemo, nisi armatus? Sed, ut omittam communem causam, ueniamus ad nostram. Virum tandem existimas facilius fuisse Tubero, Ligarium ex Africa exire, an uos in Africam non uenire? poteramusne, inquires, cum senatus censuisset? si me consulis, nullo modo, sed tamen Ligarium senatus idem legauerat: atque ille eo tempore paruit, cum parere senatui necesse erat: uos tunc paruistis, cum paruit nemo, qui noluit reprehendo igitur? minime uero, neque enim licuit aliter uestro generi, nomini, familiae, disciplinae. sed hoc non concedo, ut, quibus rebus glorie mini in uobis, easdem in alijs reprehendatis. Tuberonis fors coniecta est ex S. C. cum ipse non adesset, morbo etiam impediretur: statuerat se excusare. Hæc ego noui propter communes necessitudines, quæ mihi sunt cum L. Tuberone: domi una eruditi, militiae contubernales, post affines, in omni denique uita familiares, magnum etiam uinculū, quod iisdem semper studijs usi sumus. Scio igitur Tuberonē domi manere uoluisse, sed ita quidam agebāt, ita reip. sanctissimum nomen opponebant, ut, etiam si aliter sentiret, uerborum tamen ipsorum pondus sustinere non posset. cessit auctoritati amplissimi uiri, uel potius paruit: una est profectus cum ijs, quoru erat una causa: tardius iter fecit: itaque in Africam uenit iam occupatam. Hinc in Ligarium crimen oritur, uel ira potius, nam, si crimen est prohibere illum uoluisse non minus magnum est, uos Africam, omnium prouinciarum arcem, natam ad bellum contra hanc urbem gerendū obtinere uoluisse, quam aliquem se imperatorem esse maluisse. Atque is tamen aliquis, Ligarius non fuit. Varus imperiū se habere dicebat: fasces certe habebat. Sed quoquo modo se illud habet, hæc querela uestra, Tubero, quid ualeat? re repti in prouinciam non sumus, quid, si essetis? Cesarine eam tra-

dituri fuissetis, an contra cum retenturi? Vide quid licentia, Casar, nobis tua liberalitas det, uel potius audacia, si responderit Tubero, Africam, quo senatus eum, forsque miserat, tibi patrem suum traditurum fuisse: non dubitabo apud ipsam te, cuius id eum facere interfuit, grauissimis uerbis eius consilium reprehendere. non enim si tibi ea res

P. 141. grata fuisset, esset etiam probata. Sed iam hoc totum omitto, non tam ut ne offendam tuas patientissimas aures, quam ne Tubero, quod nunquam cogitauit, facturus fuisse uideatur. Veniebatis igitur in Africam provinciam, unam ex omnibus huic uictoriae maxime infestam: in qua erat rex potentissimus, inimicus huic causa: aliena uoluntas, conuentus firmi, atque magni: quaro, quid facturi fuissetis? quamquam quid facturi fueritis, non dubitem, cum uideam, quid feceritis. prohibiti estis in provincia uestra pedem ponere: et prohibiti, ut perhibetis, summa cum iniuria, quomodo id tulistis? acceptae iniuriae querelam, ad quam detulistis: nempe ad eum, cuius auctoritatem secuti in societatem belli ueneratis: quod si Casaris causa in provinciam ueniebatis, ad eum profecto exclusi provincia uenissetis: uenistis ad Pompeium. Quae est ergo apud Casarem querela, cum eum accusetis, a quo queramini uos prohibitos contra Casarem bellum gerere? Atque in hoc quidem uel cum mendacio, si uultis, gloriari per me licet, uos provinciam fuisse Casari tradituros, etiamsi a Varo, et quibusdam alijs prohibiti essetis. ego autem confitebor culpam esse Ligarij, qui uos tanta laudis occasione primauerit. Sed uide quaeso, C. Casar, constantiam ornatissimi uiri L. Tuberonis: quam ego, quamuis ipse probarem, ut probem, tamen non commemorarem, nisi a te cognouissem in primis eam uirtutem solere laudari. Quae fuit igitur unquam in ullo bo-

mine tanta constantia? constantiam dico: nescio an melius
 patientiam possem dicere. quotus enim istud quisq; fecisset,
 ut, à quibus partibus in defensione civili nõ esset receptus,
 essetq; etiam cū crudelitate eiectus, ad eas ipsas rediret?
 magni cuiusdam animi, atq; eius viri est, quem de suscepta
 causa, propositaq; sententia nulla contumelia, nulla vis,
 nullum periculum posset depellere. P. B. Ut enim cetera paria
 Tuberoni cum Varo fuissent, honos, nobilitas, splendor, in-
 genium, quæ nequaquam fuerunt: hoc certe præcipuum
 Tuberonis fuit, quod iusto cum imperio ex S. C. in provin-
 ciam suam uenerat. hinc prohibitus non ad Casarē, ne ira-
 tus, non domum, ne incers; non aliquam in regionem, ne con-
 demnare causam illā, quam securus esset, uideretur: in Ma-
 cedoniam, in Cn. Pompeij castra uenit, in eam ipsam caus-
 sam, à qua erat reiectus cum iniuria. Quid? cum ista res
 nihil commouisset eius animum, ad quem ueneratis, lægui-
 diore, credo studio in causa fuistis. tātūmodo in præsidio
 eratis, animi uero à causa abhorrebāt: an, ut fit in civili-
 bus bellis, nec in uobis magis, quam in reliquis, omnes uin-
 cendi studio tenebamur? pacis equidem semper auctor fui,
 sed tum sero: erat enim amentis, cum aciem uideres, pacem
 cogitare. Omnes, inquā, uincere uolebamur, tu certe præ-
 cipue, qui in eum locū uenisses, ubi tibi esset periculi, nisi
 uicisses: quamquam, ut nunc se res habet, non dubito, quin
 hanc salutem anteponas illi uictoria. Hæc ego nõ dicrem,
 Tubero, si aut uos constantia uestra, aut Casarem beneficij
 sui peniteret. Nunc quero, utrū uestras iniurias, an reip.
 persequamini? si reip. quid de uestra in ea causa perseue-
 rantia respondebitis? si uestras, uidete ne erretis, qui Casa-
 rem uestris inimicis iratū fore putetis, cum ignouerit suis.
 Itaq; num tibi uideor, Casar, in causa Ligarij occupatus

r. 142.

esse? num de eius facto dicere? quicquid dixi, ad unam summam referri uolo, uel humanitatis, uel clementiae, uel misericordiae tuae. Causas, Caesar, egi multas & quidem tecum, dum te in foro tenuit ratio honorum tuorum: certe unquam hoc modo, Ignoscite, iudices, errauit, lapsus est, non putauit, si unquam posthac, ad parentem sic agi solet. ad iudices, Non fecit, non cogitauit, falsi testes, fictum crimen. Dic te, Caesar, de facto Ligarij iudicem esse: quibus in praesidijs fuerit, quare taceo: ne haec quidem colligo, quae fortasse ualere etiam apud iudicem: legatus ante bellum profectus, relictus in pace, bello oppressus, in eo non acerbus, *tum etiam fuit totus animo, & studio tuus. Ad iudicem sic agi solet: sed ego ad parentem loquor, Errauit, temere feci, poenitet, ad clementiam tuam confugio, delicti ueniam peto, ut ignoscas oro, si nemo impetrauit, arroganter: si plurimum idem ser opem, qui spem dedisti. An sperandi Ligario causa non sit, cum mihi apud te sit locus etiam pro altero deprecandi? Quamquam neq; in hac oratione spes est posita causa, nec in eorum studijs, qui a te pro Ligario petunt, tui necessarii. Vidi enim, & cognoui, quid maxime spectaret, cum pro alicuius salute multi laborarent: causas apud te rogantium *gratiores esse, quam preces, neq; spectare, quam tuus esset necessarius is, qui te oraret: sed quam illius, pro quo laboraret. Itaque tribuis tu quidem tuis ita multa, ut mihi beatiore illi esse uideantur interdum, qui tua liberalitate fruuntur, quam tu ipse, qui illis tam multa concedis, sed uideo tamen apud te causas, ut dixi, rogantium ualere plus, quam *preces: ab ijsque te moueri maxime, quorum iustissimum dolorem uideas in petendo. In Q. Ligario conseruando, multis tu quidem gratum facies necessarijs tuis: sed hoc quaeso considera, quod soles: possum fortissi

tissimos viros Sabinos, tibi probatissimos, totumque agrum
 Sabinum florem Italia, robur reip. proponere. nosti optime
 homines. animaduerte horum omnium castitiam, & dolo P. B.
 rem. huius T. Brochi, de quo non dubito, quid existimes, la-
 crymas, scaloremque ipsius, & filij uides. Quid de fratribus
 dicam? noli, Caesar, putare de unius capite nos agere. aut tres
 Ligarij in ciuitate retinend. sunt, aut tres ex ciuitate exter-
 minandi, quoduis exsiliu hu. est optatius, quam patria, quam
 domus, quam dij penates, in illo exsulantes, si fraterne, si pie,
 si cum dolore faciunt, moueant te horum lacryma, moueat
 pietas, moueat germanitas, ualeat, tua uox illa, qua uicit.
 te enim dicere audiebamus, Nos, omnes aduersarios puta-
 re, nisi qui nobiscum essent: te, omnes, qui contra te non essent,
 tuos. Videsne igitur hunc splendore, omnem hanc Brocho-
 rum domum, hunc L. Martium, C. Cestium, L. Cornificium.
 hos & omnes equites Rom. qui adsunt ueste mutata, non so-
 lum notos tibi, uerum etiam probatos uiros, qui tecum fue-
 rint? Atque his maxime irascebamur & hos requirebamus,
 & his nonnulli etiam minabantur. Conserua igitur tuos suos:
 ut, quemadmodum cetera, qua dicta sunt a te, sic hoc uerissi-
 mum reperiat. Quod si penitus perspicere posses concor-
 diam Ligarioru, omnes fratres tecum iudicares fuisse. An
 potest quisquam dubitare, quin, si Q. Ligarius in Italia esse
 potuisset, in eadem sententia futurus fuerit, in qua fratres
 fuerunt? quis est, qui horu consensum conspiratorem, & pene
 conflatum, in hac prope equalitate fraternaa non nouerit?
 qui hoc non sentiat, quiduis prius futurum fuisse, quam ut hi
 fratres diuersas sententias, fortuna, sequerentur? Volun-
 tate igitur omnes tecum fuerunt: tempestate abreptus est
 unus: qui, si consilio id fecisset, esset eorum similis, quos tu ta-
 men saluos esse uoluisti. Sed ierit ad bellum: dissenserit non

P. 143.

a te solum, uerum etiam à fratribus : hi te orant tui. Equidem, si tuis omnibus negotiis interesset, memoria teneo qualis tum T. Ligarius quaestor urbanus fuerit erga te, & dignitatem tuam, sed parum est, me hoc meminisse: spero etiam te, qui obliuisci nihil soles, nisi iniurias, quoniam hoc est animi, quoniam etiam ingenij tui, te aliquid de huius quaestoris officio cogitantem, etiã de aliis quibusdam quaestoribus reminiscentem recordari. Hic igitur T. Ligarius, qui tum nihil egit aliud (neq; enim hæc diuinabat) nisi, ut tu eum tu studiosum & bonum uirum iudicares, nunc à te supplex fratris salutem petit: quã huius admonitus officio cum utrisq; his dederis, tres fratres optimos, & integerrimos, nõ solum sibi ipsos, neq; his tot, ac talibus uiris, neque nobis necessarios suis, sed etiam reip. condona ueris. Fac igitur, quod de homine nobilissimo, & clarissimo M. Marcello restituto fecisti nuper in curia, nunc quidem in foro de optimis, & huic omni frequentia probatissimis fratribus: ut concessisti illum senatui, sic da hunc populo, cuius uoluntatem carissimam semper habuisti. & si ille dies tibi gloriosissimus, populo Ro. gratissimus fuit; noli, obsecro, dubitare, C. Caesar, similẽ illi gloriæ laudem quã sepiissime quæere. nihil est enim tam populare, quã bonitas: nulla de uirtutibus tuis plurimis nec gratior, nec admirabilior misericordia est. homines enim ad deos nulla re propius accedunt, quam salutẽ hominibus dãdo. nihil habet nec fortuna tua maius, quã ut possis; nec uatura tua melius, quam ut uelis conseruare quamplurimos. Longiorem orationem causa forsitan postulat, tua certe natura breuiorẽ. Quare, cum utilius esse arbuter te ipsam, quam me, aut quemquã loqui tecum, finem iam faciam: tantum te ipsam admonebo, si illi absentis salutem dederis, presentibus his omnibus te daturum.

P. .B

PRO